

פרק נוסף בסידרה המנתחת את הרכב השיכבה השלטת בכל תחומי החיים במדינה - ואת הרקע וההשקפות שלה

השביתה שלא היתה

היום, שלושה חודשים ויותר לאחר מעשה, ניתן לטפוט ולומר שניציגי הי תעשייה צדקו הרבה יותר מניציגי הדפוס קים בממשלה, השרים המר ולוי. כאותו יום הורה המנכ"ל החדש של האוצר, יעקוב נאמן, לרכוש עבורו "וולוו" חדשה, משום שלא רצה ב"וולוו" הישנה ששירתה את המנכ"ל הקודם, עמירם פיוון. הי "וולוו" הישנה היתה משנת 1979 — בדיוק כמו החדשה. מחיר הפינוק: 800 אדף לירות.

הורביץ מבצע

תוכנית רבינוביץ

בכינוס הוועדה המרכזת הוחלט על שביתת-מחאה ליום אחד, ביום השלישי שבשבוע שלאחר מכן, ואירגונה הוטל על ממלא-מקום המזכ"ל, ישראל קיסר. החלטה זאת עתידה היתה לעבור את אישור מליאת הוועד הפועל של ההסתדרות. לקראת השביתה לא הגדירה ההסתדרות שום תביעות קונקרטיות. משל הסביר כך את תוכן המאבק: "הממשלה השפילה את כבוד האדם. אנו נאבקים להחזרת כבודו של האדם העובד". עכשיו כבר היה ברור לכל מי שהיו ספקות בליבו: ההסדר תדרות כלל אינה מבקשת להיאבק נגד הקיצוץ בסובסידיות (אסור לשכוח ש"הורביץ ביצע כאן תוכנית של יחושע רבינוביץ ז"ל), או למען תגמול לשכירים. אלא רק "לשחרר לחצים". את המאבק האמיתי שביקשו ראשי ההסתדרות לנהל — נגד הפגיעה בתעשייה, בקיבוצים, בחקלאות ובאשראי — אין מנהלים על-ידי שביתות של עובדים.

כדי להבהיר שהחלטתה של ה"וועדה המרכזת אינה אלא צעד הפגנתו חסר תוחלת, נכנסו עתה גם כלייהתיקשורת לתמונה. עורכי העיתונים הגדולים — גרשום שור קן מ"הארץ", שלום רוזנפלד מי "מעריב" והרצל רוזנבלום מ"ידיעות אחרונות" — הם מתחרים

שמונים אחוז ויותר מכין המחליטנים הישראלים הם יהודים-אשכנזים.

שמונים אחוז ויותר הם בני 40-60.

כמעט שאין למצוא אשה או ערבי בין המחליטנים בישראל.

שמונים אחוז ויותר בין המחליטנים מוצאם מן "היישוב" — האוכלוסייה היהודית בארץ-ישראל — פלסטניה לפני שנת 1939.

כבר בשנות ה-30 החלו להתגבש ולהעמיק את הברית ביניהן, שתי קבוצות של ערית:

המעמד השלישי, שהעירוניים בתוכו היו הקבצנים הגדולים, הבנקאים הפרטיים, בעלי התעשייה המתפתחת של היישוב

והשכובי הסותרים. כפריי המעמד השלישי היו בעליהפרדסים כשרון ובמושבות יהודה, והאיכרים בעלי הנחלות מן המושבות.

לצידם צמח המעמד החדש — הביורוקרטיה העירונית של

ההסתדרות ומפגנות תנועת העבודה, ועימם אנשי הקיבוצים והמושבים המסונפים להסתדרות.

שני המעמדות הללו — בתיווכם של ההסתדרות הציונית

וההון הור שזרם לארץ, ובאמצעות רשת של מוסדות ואירגונים,

הלכו וחיוקו את הברית ביניהם. וכאשר קמה מדינת ישראל נפל

השידוך לידהם כפרי בשל.

שני המעמדות הללו מנו בשנות ה-30 כ-100 אדף איש, מתוך

כ-400 אדף יהודי היישוב. היום הם מונים כ-300 אדף איש. שני

המעמדות הללו מספקים עד היום את הרוב המכריע מבין 1000

המחליטנים הישראלים בכל התחומים — בכלכלה, בפוליטיקה

ובמערכת הביטחון.

מאחורי שלמה פרנקל

זמיר. הישיבה ארכה כשש שעות. כאשר הסתיימה אמר השר דויד לוי, האמור לייצג את מעוטיהיכולת, כי "הוועדה קיבלה החלטות אמיצות שיביאו למיפנה באורח חינוך, וידע גם להוסיף כי "יישמר שכרו הריאלי של העובד בישראל". השר זבולון המר, היושב בממשלה על תקן דומה לזה של השר לוי, אמר כי "הוכחה הנכונה להיכנס למישטר חירום כלכלי" היום, יותר משלושה חודשים לאחר מעשה, נשמעים דברים אלה כלעג לרש.

הגזירות לא עברו בשקט מהחלטת בירוי שלים היו מהומות אלימות בהשתתפות אנשי האוהלים הפנתרים השחורים, וההסדר תדרות קיבלה פניות רבות מועדי-עובדים שתבעו ממנה לפעול.

מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, שהה, זמיר. הישיבה ארכה כשש שעות. כאשר הסתיימה אמר השר דויד לוי, האמור לייצג את מעוטיהיכולת, כי "הוועדה קיבלה החלטות אמיצות שיביאו למיפנה באורח חינוך, וידע גם להוסיף כי "יישמר שכרו הריאלי של העובד בישראל". השר זבולון המר, היושב בממשלה על תקן דומה לזה של השר לוי, אמר כי "הוכחה הנכונה להיכנס למישטר חירום כלכלי" היום, יותר משלושה חודשים לאחר מעשה, נשמעים דברים אלה כלעג לרש.

הגזירות לא עברו בשקט מהחלטת בירוי שלים היו מהומות אלימות בהשתתפות אנשי האוהלים הפנתרים השחורים, וההסדר תדרות קיבלה פניות רבות מועדי-עובדים שתבעו ממנה לפעול.

הן הפרק האחרון בסידרה זו, שניסיתת לעמוד על זהותם של האנשים החשובים במדינת ישראל — המחליטנים; אותם 1000 אנשים, שמעשיהם או מחי דליהם, ההיסטוריה שלהם, השקפת-עולמם והאינטרסים שלהם קובעים במידה רבה מאוד את גורל כל אחד ואחד מבני החברה הישראלית.

המחליטנים פועלים באמצעות רשת עניפה של מוסדות רישמיים ורישמיים-למחצה, כשהם נעזרים בקשרים אישיים ובקישורי אינטרס, ומנסים להתגבר על יריבויות אישיות וניגוד אינטרסים, כדי לשמור את השלטון בידיהם. מלאכת הי שילטון אינה קלה. לא תמיד שוררים הידידות והאחוזה בין המחליטנים. לא פעם מחליט אחד מהם החלטה שאינה נושאת חן בעיני האחרים, ותמיד קיימת הסכנה של התערבות "כוחות חיצוניים" — במאבקים שבין המחליטנים לבין עצמם. במאבקים הללו — לצורך חיוק עמדי-תיהם, לצורך יישוב הסיכוכן, במידה שהוא פורץ, ולצורך תיווך כינם לבין אותו "גורם חיצוני" הנמצא מחוץ למערכת מקבלי ההחלטות, נעזרים המחליטנים ב"שורה של דרגיביניים — מעין נעריי-חצר, ליצני-חצר ויועצים. בחברה המדי רדנית ממלאים תפקידים אלו העיתונאים, אנשי האקדמיה ואנשי המערכת המישי פטית, ועימם הפוליטיקאים מן הדרגים הבינוניים, שהקשר שלהם עם האוכלוסייה ישיר יותר מזה של המחליטנים.

בכתבה זו ייבחנו לפרטי מיקרה-משבר שמערכת המחליטינים נקעה אליו, באמצעות ניתוחו של המאורע הזה, שקרה בתקופה האחרונה, נוכח ראות כיצד פועל דת המערכת, כיצד מושכים המחליטנים בחוטים, היכן ובאיזה אופן נופלות ההחלטות — ואיך נעשה שימוש עיני בנערייהחצר, כדי "להעמיד את העם במקומו" ולסיים את המשבר.

מחיר

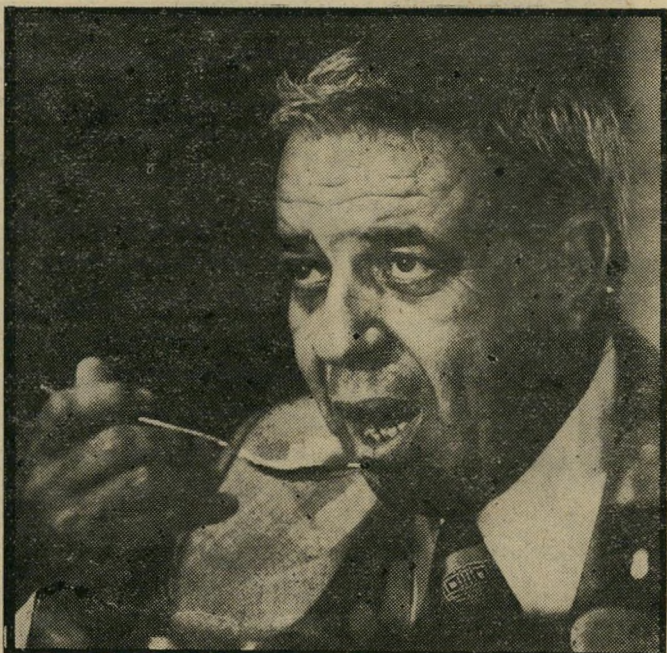
הפינוק

ביום השני, הי 19 בנובמבר 1979, החליט הקבינט החדש שהקים שרי האוצר על שורה של אמצעים כלכליים שפורסמו למחרת היום. בעיקרו, זה קיצוץ חריף בסובסידיות למצרכי-סוד, מחיר הלחם הועלה 38 אחוזים, מחיר השמן — ב-60, מחיר הנסיעה בתחבורה ציבורית — ב-50, חשמל — ב-37, דואר וטלפונים — ב-52, מים — ב-25, חלב ומוצריי 100 אחוזים ויותר. לתעשייה הוקפא האשראי, וחלה חובת הפקדה על היבוא לששה חודשים. כל זה בסעיף הגזירות. בסעיף התגמולים הובטחה הק דמת תוספת-היוקר לינואר (המשולמת ב-פברואר), וניתן פיצוי בסך 8% למישפחות המוגדרות כ"מעוטות הכנסה" ו-4% למקבלי הקיצבות. כפי שפורסם כמה ימים מאוחר יותר, החלט על הקלות במיסוי על מלאי לתעשיינים, שבעטיין גרם לאוצר הפסד של 7.6 מיליארד ל"י — יותר ממה שנחסך כתוצאה מהקיצוץ בסובסידיות.

הקבינט הכלכלי לא ישב בהרכבו הי רגיל. השר גידעון פת שהה בחו"ל, והליברלים לא טרחו למנות לו מחליף. את ייגאל ירין החליפו השרים ישראל כין ושמואל תמיר. כן היו שם שרי האוצר ייגאל הורביץ והשרים דויד לוי וזבולון המר. השר יצחק מודעי נכנס כל אימת שדובר במחירי האנרגיה, וכמו כן נכחו נגיד בנק ישראל, ארנון גפני, והיועץ המישפטי לממשלה, יצחק

ישראל קיסר

בומה שביט

ההסתדרות לא תשב בחיבוך ידיים — יהיה מאבק מתוכנן ומאורגן!